

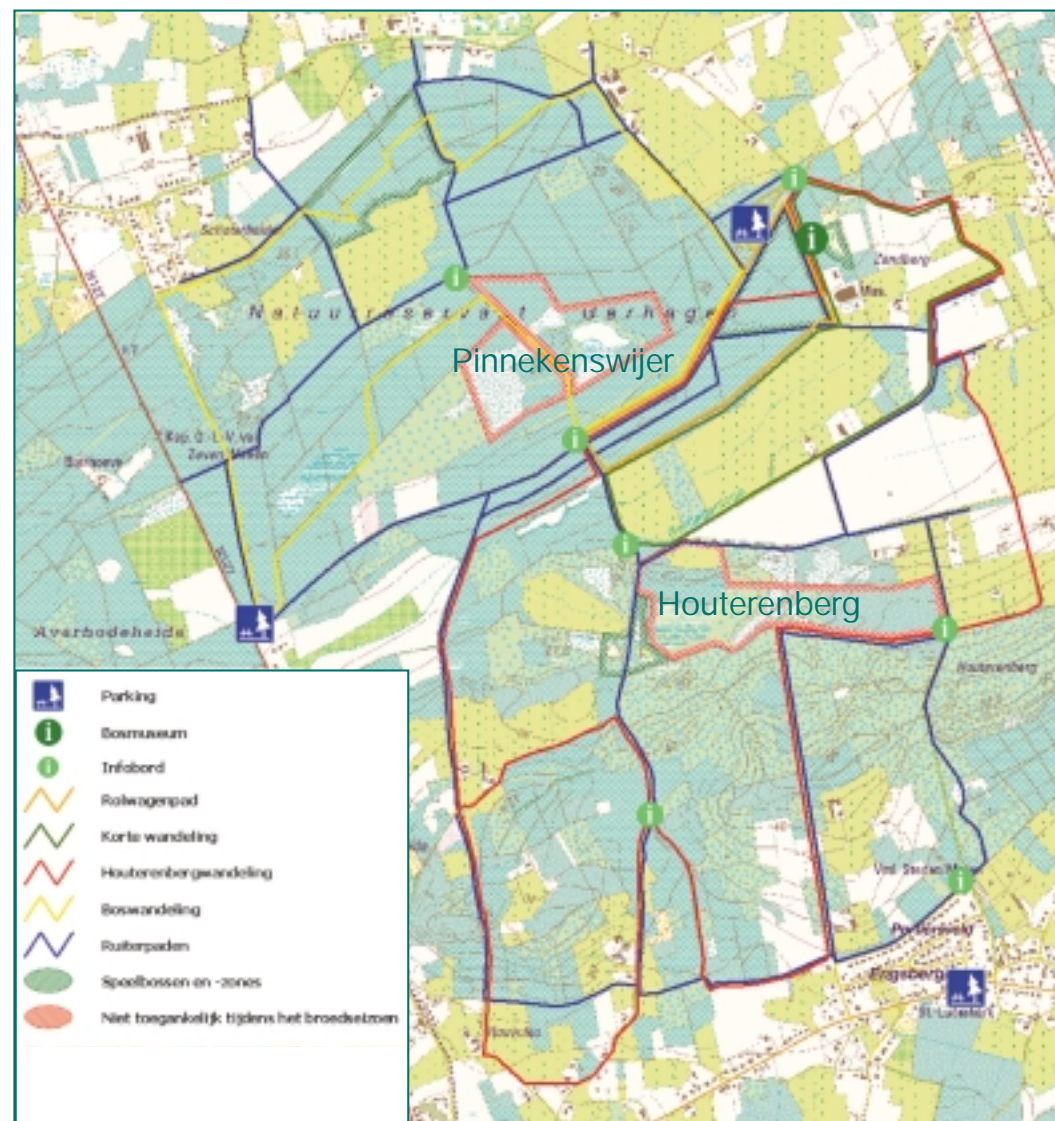
WANDELLEN OP DE 'HOUTERENBERG' EN ROND DE 'PINNEKENSWIJER'

In opdracht van de afdeling Natuur heeft een studie bureau een onderzoek naar de behoeften van de gebruikers van het Vlaams natuurreservaat uitgevoerd. Daaraan gekoppeld werd een toegankelijkheidsplan uitgewerkt dat rekening houdt met alle gebruikers van het gehele gebied Gerhagen, waarin beide reservatsdelen gelegen zijn. De draagkracht van de aanwezige natuur is er ingeschat aan de hand van de verspreiding en de gevoeligheid voor verstoring van een aantal dier- en plantensoorten. De herziening van de wandelinfrastructuur in het natuurreservaat is gebeurd op basis van deze studieresultaten. Hierdoor wordt de druk op de kwetsbaarste delen van het natuurreservaat verminderd.

Harde recreatievormen, zoals motorcross en rijden met jeeps, zijn nadelig voor de natuur en de natuurgerichte recreatie. Bodemerosie is één van de ernstige gevolgen. Daarom wordt de harde recreatie geweerd.

De wandelpaden worden onderhouden voor de bezoekers die naar het gebied komen om te genieten van de natuur, het landschap en de rust.

Voor de wandelaars en de ruiters is er een kaart beschikbaar met de aangeduide wandelpaden en met de toegestane ruiterspaden. Deze kaart is verkrijgbaar bij de VVV van Tessenderlo.

HOUTERENBERG - PINNEKENSWIJER

Toegang: dagelijks, het gehele jaar vanaf zonsopgang tot zonsondergang

Beheerder en bijkomende informatie: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap Afdeling Natuur Limburg

H. Van Veldekegebouw, 4e verdieping
Koningin Astridlaan 50 bus 5
B-3500 Hasselt

tel.: (011)74 24 90
fax: (011)74 24 99
e-mail: natuur.lim@lin.vlaanderen.be

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
afdeling Natuur

Welkom in het
Vlaamse
Natuurreservaat

Houterenberg
Pinnekenwijer

NATUUR
daar zorgen we voor

'HOUTERENBERG-PINNEKENSWIJER', VAN VROEGER TOT NU

Alhoewel de streek deel uitmaakt van de Kempen is de 'Houterenberg' zelf een diestiaanheuvel en aldus één van de noordoostelijke uitlopers van het Hageland.

Het reliëf van het Hageland vindt zijn oorsprong zo'n zeven miljoen jaar geleden. Uit die periode dateert de laatste grote zeeoverspoeling op dit (nu Belgisch) grondgebied. De toenmalige kust van de Diestiaanzee lag ongeveer op de lijn Tienen-Hasselt. De huidige heuvels zijn de zandbanken die achterbleven toen de zee zich terugtrok. De ijzerrijke zandbanken verweerden in miljoenen jaren tot de typische roestbruine zanden en kleien, samengeklit tot sterk weerstandbiedende lagen.

De omringende valleigebieden erodeerden in de loop van de tijd, terwijl de sterke ijzerzandsteenlagen als heuvels boven het landschap bleven uitsteken.

In latere periodes kwam verweringsmateriaal, zoals zandige klei of steenhoudend grof zand, via verstuiving en afspoeling terecht in de omgeving. Door de verstuiving van zand uit de noordelijke valleien werden grote oppervlaktes bedekt met stuifzand.

Ontbossingen in meer recente tijden zorgden voor het ontstaan van de huidige landduinen, heidevelden en vennen.

PLANTENWERELD

Enkele typische planten van dit soort leefmilieu, zoals klokjesgentiaan, zijn reeds verdwenen. Toch herbergt het gebied nog enkele bijzondere plantensoorten.

Naast de gekende schraalland- en heidesoorten zoals struikhei, dophei, blauwe bosbes komen ook tormentil, mannetjesereprijs, kruipbrem en stekelbrem verspreid in het gebied voor.

In de natte heide komt lokaal veenpluis, moeraswolfsklauw en zonedauw voor.

Op enkele wegbermen kan men zaagblad en beemdtkroon aantreffen.

In de bossen vindt men fraai hertshooi, dalkruid en lelietje-van-dalen.

DIERENWERELD

In het verleden stond het gebied bekend als broedgebied van vogelsoorten als nachtzwaluw, boomleeuwerik en dodaars.

Helaas zijn nachtzwaluw en boomleeuwerik er sinds enkele jaren niet meer als broedvogel waargenomen. Wel aanwezig in of nabij het natuurgebied zijn boompieper, grote bonte, groene en zwarte specht, buizerd, sperwer, havik en wespandief. Op de vennen broeden dodaars en wintertaling.

Opvallend goed vertegenwoordigd in het gebied is de levendbarende hagedis. Regelmatig kan men eekhoorn, ree, konijn en haas waarnemen.

De vennen herbergen enkele zeldzame populaties waterjuffers en libellen zoals de, in Vlaanderen met uitsterven bedreigde, Noordse witsnuitlibel.

NATUURBEHEER

Oorspronkelijk vormden eikenbossen het natuurlijk landschap van de Kempen. Door begrazing en kappingen maakte dit oerbos eeuwen geleden plaats voor de uitgestrekte heidevelden. De heide is een landschap dat onder invloed van de mens is ontstaan en in stand werd gehouden. Bij afwezigheid van beheer groeit de heide weer dicht tot bos. Als er niet ingegrepen wordt, betekent dit de verdwijning van een oud cultuurlandschap met een hoge ecologische en cultuurhistorische waarde. Het is een landschap dat zelfs op Europees niveau zeldzaam is.

De Houterenberg - Pinnekenwijer is één van de heidereservaten die worden beheerd door de afdeling Natuur. Door een aangepast natuurbeheer wordt getracht de bijzondere flora en fauna te behouden en verder te ontwikkelen.

In 1988 werd het gebied aangeduid als 'natuurreservaat'. Dit wil zeggen dat door gericht ingrijpen spontane ecologische processen plaatsvinden en natuurlijke ecosystemen blijven voortbestaan.

Ook maakt het gebied deel uit van een speciale beschermingszone of 'Europees Habitat-richtlijngebied'. Dit verplicht de overheid ertoe voor het gebied de nodige instandhoudingsmaatregelen te nemen zodat de kwaliteit van de aanwezige natuurwaarden niet verslechtert.

Op het terrein vertaalt zich dit, grosso modo, in de onderstaande maatregelen:

- ▼ Jonge boompjes in de heide worden gekapt; zo blijft de heide open.
- ▼ Vergraste heidepercelen worden kleinschalig afgeschraapt tot op de kale bodem. Dit noemt men plaggen. Op de arme zandbodems die door deze maatregelen vrijkomen, vestigen zich spontaan nieuwe heideplanten.
- ▼ In bepaalde delen van het gebied worden schapen ingezet om de vergrassing en verbossing tegen te gaan.
- ▼ Voor de aanwezige vennen zal gestreefd worden naar meer open water.

- ▼ De naaldbossen binnen het natuurreservaat worden omgevormd tot gemengde bossen met inheemse boomsoorten. Door kleinschalige kaalkappingen worden open plekken gecreëerd. Hier vindt een interessante, spontane ontwikkeling plaats. Struikhei en brem verschijnen. Jonge berken, eiken en dennen vestigen zich en vormen de aanzet tot nieuw bos. Op regelmatige tijdstippen worden nieuwe plekken kaalgekapt, zodat alle stadia in de evolutie van open ruimte tot gesloten bos in het gebied aanwezig zijn. Zo verkrijgt men een rijk gestructureerd bos, waarin zowel dieren van de heide, van de bosrand als van het bos kunnen overleven. Via dit bosbeheer wordt een geleidelijke overgang naar de open heide gecreëerd.

VOORSCHRIFTEN

De 'Houterenberg - Pinnekenwijer' is met zijn bijzondere planten- en dierenwereld erg kwetsbaar. Om deze natuurwaarden te beschermen, vragen wij de bezoekers zich te houden aan de wettelijke voorschriften van de Vlaamse natuurreservaten.

De belangrijkste voorschriften zijn:

- ▼ Het natuurgebied is alleen overdag toegankelijk vanaf zonsopgang tot zonsondergang
- ▼ Het is de bezoekers van het reservaat niet toegestaan:
 - gemotoriseerde voertuigen te gebruiken;
 - vuur te maken;
 - te kamperen, tenten of windschermen op te slaan;
 - afval achter te laten;
 - de rust te verstoren;
 - planten, plantendelen of paddestoelen te plukken;
 - dieren te doden of te vangen;
 - dieren, hun jongen, eieren, nesten of schuilplaatsen te verstoren of te vernielen;
 - de paden te verlaten.
- ▼ Ruiters dienen op de aangeduide ruitersporen te blijven.
- ▼ Honden zijn toegelaten maar moeten altijd aan de leiband gehouden worden.
- ▼ Bepaalde delen van het natuurgebied zijn tijdens het broedseizoen (1 maart tot 31 juli) niet toegankelijk. Dit wordt ter plaatse aangeduid met een speciaal bord.